

ירושה וטענות (assertions)

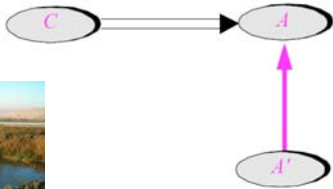
- תנאי קדם, תנאי בתר ושמורות שהוגדרו עבור מחלקה תקפים גם לגבי צאצאיה, ועשויים להשתנות
- עצם ממחלקה נגזרת המוצבע ע"י עצם (מצביע או הפנייה) מטיפוס מחלקת הבסיס צריך לקיים את שמורת מחלקה הבסיס
- מכאן ששמורה של כל מחלקה יכולה להיות שווה או חזקה יותר משמורת הוריה

קבלנות משנה - על ירושה, טענות וחוזים

אוהד ברזילי
תכנות מתקדם בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

קבלנות משנה - השמורה

- בפועל, המצביע ל-A מצביע ל-A', מחלקה הנורשת מ-A
- ברור שכדי לקיים יחסים פולימורפים תקינים על A' לקיים לפחות את שמורת A

קבלנות משנה

- מחלקת C היא לקוחה של מחלקה A, כלומר:
 - יש ל-C הפנייה ל-A (אחד השדות)
 - או
 - אחת המתודות של C מקבלת פרמטר מטיפוס A (הפנייה ל-A)
- C מכירה את השמורה של A ומצפה מ-A לקיים אותה

דוגמא

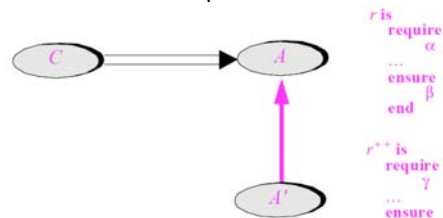
- בתוך המחלקה Client מופיע הקוד הבא:

```
public class Client {
    ...
    public static void g(String args[])
    {
        List<String> l = Arrays.asList(args);
        ...
    }
}
```

- בדוגמא זו Client הוא הלקוח (C) ו-List הוא הספק (A)
- ואולם ברור ש-1 מצביע בפועל לעצם ממחלקה שממשת את List (אולי ArrayList). מחלקה זו היא קבלנית משנה (A')
- הלקוח, שאינו מכיר את קבלן המשנה שלו, מצפה ממנו לעמוד בחוזה המקורי (החוזה מול הספק)

קבלנות משנה – תנאי קדם ובתר

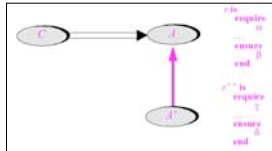
- המחלקה A' מסתירה (overrides) רטינה של A
- מה יש לדרוש מתנאי הקדם והבתר של המתודה החדשה ביחס לאלו של הרטינה המקורית?

קבלנות משנה – תנאי בתר

- משיקולים דומים על תנאי הבתר של המחלקה הנגזרת להיות שווה או חזק יותר מתנאי הבתר המקורי
- ללקוח C 'הובטח' β ע"י A ואסור שמאחורי הקלעים יסופק δ החלש ממנו
- מנגנון זה מכונה "קבלנות משנה" (subcontracting)

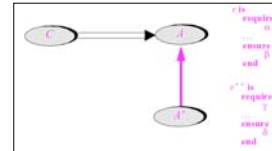

8

קבלנות משנה – תנאי קדם

- נתבונן בקריאה $x() \cdot 1$ המופיעה במחלקה C
- על C לקיים את תנאי הקדם של $A.r()$, היא כלל אינה מכירה את המחלקה A' ואינה יודעת על קיום $A'.r()$
- לכן על תנאי הקדם המוגדר במחלקה הנגזרת להיות שווה או חלש יותר מתנאי הקדם המקורי

7

תנאי קדם אפקטיבי

- תנאי הקדם ה'אמיתי' של מתודה שהוגדרה מחדש במחלקה כלשהי, הוא ה OR הלוגי של כל תנאי הקדם של מתודה זו בכל הוריה של אותה מחלקה לאורך עץ הירושה
- אם עבור רמה (מחלקה) מסוימת בעץ הירושה לא הוגדר תנאי קדם למתודה זו, ניתן להתייחס לתנאי הקדם שם כ- FALSE
- כותב תנאי הקדם של המתודה שהוגדרה מחדש במחלקה כלשהי, יכול להגדיר אותו בצורה מרומזת (implicit) ע"י ציון הטענות החדשות בלבד

הנאות מתקדם בספט
אויברסיטת תל אביב

10

השמורה האפקטיבית

- השמורה ה'אמיתית' של מחלקה מורכבת מ AND לוגי של כל הטענות המופיעות בשמורת אותה מחלקה ובכל הוריה לאורך עץ הירושה
- אם עבור רמה (מחלקה) מסוימת בעץ הירושה לא הוגדרה שמורה, ניתן להתייחס לשמורה שלה כ- TRUE
- כותב מחלקה יכול להגדיר את השמורה שלה בצורה מרומזת (implicit) ע"י ציון הטענות החדשות בלבד

הנאות מתקדם בספט
אויברסיטת תל אביב

9

דוגמא

```
public class MATRIX {
    ...
    /** inverse of current with precision epsilon
     * @pre epsilon >= 10 ^(-6)
     * @post (this.mult($prev(this)) - ONE).norm <= epsilon
     */
    void invert(double epsilon);
    ...
}
```


הנאות מתקדם בספט
אויברסיטת תל אביב

12

תנאי בתר אפקטיבי

- תנאי הבתר ה'אמיתי' של מתודה שהוגדרה מחדש במחלקה כלשהי הוא ה AND הלוגי של כל תנאי הבתר של מתודה זו בכל הוריה של אותה מחלקה לאורך עץ הירושה
- אם עבור רמה (מחלקה) מסוימת בעץ הירושה לא הוגדר תנאי קדם למתודה זו, ניתן להתייחס לתנאי הקדם שם כ- TRUE
- כותב תנאי הבתר של המתודה שהוגדרה מחדש במחלקה כלשהי יכול להגדיר אותו בצורה מרומזת (implicit) ע"י ציון הטענות החדשות בלבד

הנאות מתקדם בספט
אויברסיטת תל אביב

11

ירושה וחריגים

- אותו היגיון של יחסי ספק, לקוח וקבלן משנה מתקיים גם בנוגע לטיפול בחריגים
- קבלן משנה (מחלקה יורשת, הדורסת מתודה) אינו יכול לזרוק מאחורי הקלעים חריג שלא הוגדר במתודה הנדרסת
- למתודה הדורסת מותר להקל על הלקוח ולזרוק פחות חריגים מהמתודה במחלקת הבסיס שלה

דוגמא

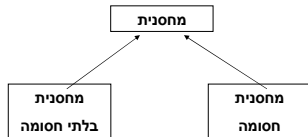


```
public class ACCURATE_MATRIX extends MATRIX {  
    ...  
    /** inverse of current with precision epsilon  
     * @pre epsilon >= 10^(-20)  
     * @post (this.mult($prev(this)) - ONE).norm <= epsilon/2  
     */  
    void invert(double epsilon);  
    ...  
}
```

- בשפת Eiffel כדי להגיש שהחזרה של מתודה שהוגדרה מחדש אינו עומד בפני עצמו אלא תלוי בהיררכיה החליפו את התגיות ensure then - require else - require בהתאמה

תנאי קדם מופשט

- מהי ההיררכיה בין 3 המחלקות: מחסנית, מחסנית חסומה, מחסנית בלתי חסומה?

- מה יהיה תנאי הקדם של המתודה put במחלקה מחסנית?

שאלה מתוך מבחן

```
public class A {  
    public float foo(float a, float b) throws IOException{  
    }  
}  
  
public class B extends A {  
    ...  
}
```

Which of the following methods can be defined in B:

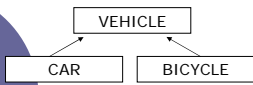
1. float foo(float a, float b) {...}
2. public int foo(int a, int b) throws Exception {...}
3. public float foo(float a, float b) throws Exception {...}
4. public float foo(float p, float q) {...}

תנאי קדם מופשט

- כאשר מחלקת הבסיס מופשטת, תנאי קדם טריויאליים מחייבים לפעמים ראייה לעתיד, כדי שלא יחזקו במחלקות נגזרת
- ראייה לעתיד אינה דבר מופרך במחלקות מופשטות
- נתבונן בדוגמא נוספת: מערכת תוכנה אשר מיוצגים בה כלי תחבורה שונים כגון מכונית, אווירון ואופניים

תנאי קדם מופשט

- תנאי הקדם לא יכול להיות ריק (TRUE) כי אז הוא יחזק ע"י המחסנית החסומה
- תנאי הקדם צריך להיות !full() כאשר full() היא מתודה המחזירה תמיד false, שתוגדר מחדש במחלקה מחסנית חסומה להחזיר count() == capacity()
- תנאי קדם המכיל מתודות שנדרסות במורד הירושה נקרא **תנאי קדם מופשט**
- למרות שתנאי הקדם הקונקרטי אכן מתחזק ע"י המחסנית החסומה תנאי הקדם המופשט **נשאר ללא שינוי**

דוגמא

- מהו תנאי הקדם של המתודה של go() של המחלקה VEHICLE ?
- על פניו – אין כל תנאי קדם לפעולה מופשטת
- מה עם המחלקה CAR ? – לה בטח יש דרישות כגון hasFuel()
- מה עם המחלקה BICYCLE ? – לה בטח יש דרישות כגון hasAir()
- איך VEHICLE תגדיר תנאי קדם ל go() גם כללי מספיק וגם שלא יחזק ע"י אף אחד מירשוניה?

הכנות סתוקים בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

20

ראייה לטווח רחוק

- האבולוציה של היררכית מחלקות כלי הרכב לא מתחילה בגזירת מחלקות קונקרטיות שיירשו מ VEHICLE
- הגייוני יותר שבמהלך מימוש ולא עיצוב המחלקות CAR ו- AIRPLANE נגלה שיש להן הרבה מן המשותף, וכדי למנוע שכפול קוד ניצור מחלקה שלישית - VEHICLE שתכיל את החיתוך של שתיהן
- אף כלי רכב אינו רק VEHICLE
- בראייה זו, לא מוגזם לדרוש ממחלקה מופשטת ניסוח תנאי קדם מופשט

הכנות סתוקים בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

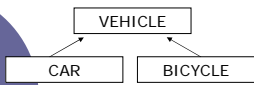
19

מתי לרשת? - דיון

- המחלקה CAR_OWNER עשויה לרשת מ PERSON אבל עדיף שתהיה לקוחה של CAR
- is-a on is-part-of יח לעומת יח
- פרט למנגנון הרב-צורתיות (polymorphism) ירושה לעולם אינה הכרחית

הכנות סתוקים בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

22

פתרון

- מתודה בולאנית כגון canGo() תעשה את העבודה
- המתודה תוגדר כמחזירה TRUE עבור VEHICLE (או שתוגדר כ abstract), ועבור כל אחת מירשוניה תוגדר לפי המחלקה האמורה
- בעצם המתודה go() היתה צריכה להיקרא "go_because_you_can()" וכך לא היתה כל הפתעה בתנאי הקדם "המוזר"

הכנות סתוקים בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

21

מתי לרשת? - דיון

- במקום ש B יירש מ-A, ל- B יכולה להיות התכונה A (שדה מוכל או מצביע)
- To be is also to have אבל לא להיפך (משאית היא מכונית כלומר חלק בה הוא מכונית)
- לפעמים נוח לשאול "האם יכולים להיות לו שניים?"
 - לדוגמא: למכונית יש מנוע
- ירושה או מופע?

הכנות סתוקים בשפת Java
אוניברסיטת תל אביב

23